

vult se exponere periculo errandi, si perfecte dominatur suis actibus, cum hac moderatio-
ne iudicat, adeo ut ipsi etiam beati de his re-
bus quas certo non norunt, non aliter iudi-
cium ferant, nisi divina revelatione instru-
antur; quos in hac perfectione imitatum esse
B. Virginem credibile est, cum et facile po-
tuerit, et melius ac perfectius hoc sit.

5. Et hinc facile exponi possunt verba illa,
existimantes illum esse in comitatu. Primo,
per synecdochen, ut, scilicet, pluraliter dica-
tur de multis, quod in aliquo tantum accidit,
sicut dicuntur latrones blasphemasse Chri-
stum, quamvis alter tantum blasphemaret.
Sic enim dici potuerunt parentes Christi exis-
timasse illum esse in comitatu, quia Joseph
ita existimabat. Unde Rupertus, lib. 1 in
Cantica, docet Virginem optime tunc tempo-
ris cognovisse ubi filius esset, sed quia erat
tempus tacendi, dissimulasse, atque ita se
gessisse ac si id ignorasset, et existimasset
filium esse in comitatu. Quod tamen absolute
et simpliciter non placet. Patres enim simpli-
citer intelligunt Evangelicam historiam prout
sonat, atque sentiunt B. Virginem ignorasse
ubi Christus tunc esset, quia hoc nullam im-
perfectionem importat, quæ Virginem non
deceat, et propter mysterium expedire potuit
ut tunc se Christus matri occultaret, quod
etiam illi ad meritum, et nobis ad exemplum
prodesse poterat. Secundo ergo exponi pos-
sunt illa verba, parentes Christi existimasse
eum esse in comitatu, non simpliciter iudi-
cando ita esse, iudicio falso ac erroneo, sed
solum iudicando id accidere potuisse, et ex
signis et circumstantiis occurrentibus id fuisse
verisimilius, quod iudicium verum erat, et
sufficiens ad illa omnia quæ ab Evangelista
narrantur. Et eodem sensu pie exponendos
censeo expositores sacros, si alicubi falsam
existimationem Virgini tribuere videantur, ut,
circa eandem historiam, quod perdidit fi-
lium, existimando rediisse cum Josepho, et
si quæ sunt similia.

6. *In intellectu Virginis ignorantia non
fuit*. — Dico secundo, B. Virginem non om-
nia semper scivisse, sed pro temporum va-
rietate nonnulla ignorasse negative; nihilo-
minus tamen nunquam habuisse proprie igno-
rantiam privativam. Prior pars nota est ex
Evangelio Lucæ, 1 et 2, ut inter referendum
secundam sententiam dictum est. Ratio vero
solum est, quia, sicut non oportuit illam sem-
per esse beatam, illa etiam neque fuit neces-
sarium, neque consentaneum statui ejus, ut

omnia sciret, et ideo neque ante Angelicam
annuntiationem scivit se futuram matrem
Dei, neque modum conceptionis, et similiter
post incarnationem non omnia futura semper
cognovit, neque quæ in loco distante fiebant,
neque omnes circumstantias mysteriorum
Christi. Quo sensu pie exponendus est Orige-
nes, hom. 20 in Lucam, dum negat habuisse
Virginem eo tempore fidem plenam omnium
mysteriorum, scilicet, quoad distinctam cog-
nitionem rationum omnium, ac circumstan-
tiarum illorum. Altera pars explicatur, quia
B. Virgo omni tempore vitæ suæ eam om-
nium rerum cognitionem habuit, quæ pro ra-
tione sui status illi maxime expediebat; hoc
enim illius dignitatem et perfectionem dece-
bat; ergo non habuit proprie ignorantiam
privativam, quæ huic cognitioni opponitur,
ut in principio sectionis expositum est.

7. *Objectio. — Responsio.* — Contra hanc
vero posteriorem partem solum video objici
posse verbum illud Lucæ 2: *Et ipsi non in-
tellexerunt*. Cum enim Christus de Patre suo
æterno locutus esset, et B. Virgo illius verba
non intellexerit, videtur illa ignorantia fuisse
valde moralis ac propria, et de re ad statum
ejus valde pertinente. Respondetur: si verba
illa ad Virginem referantur (non enim desunt
qui vel propter circumstantes, vel per synec-
dochen propter Joseph dicta esse existiment),
si, inquam, de Virgine intelligantur, non po-
test esse sensus eam non intellexisse, Chri-
stum, cum dixit: *Nesciebatis quia in his quæ
Patris mei sunt, oportet me esse?* de suo æter-
no Patre fuisse locutum. Tam clarum enim
hoc erat, ut neque Joseph in hoc hæsitare
potuerit. Sciebant enim Christum non habere
patrem alium in terris. Et licet verisimile sit,
Christum interdum Josephum ipsum patris
nomine appellasse, tamen evidens erat Chri-
stum non dixisse illa verba propter Joseph,
tum quia numero multitudinis locutus est:
*Nesciebatis, quia in his quæ Patris mei sunt,
etc.*, patrem suum ab utroque distinguens.
Tum etiam quia manifestum erat Christum
illis diebus non traxisse negotia, quæ ad Jo-
sephum pertinerent. Quamvis ergo B. Virgo
recte intellexerit Christum loqui de Patre suo
coelesti, dicitur tamen non intellexisse Christi
verba, quia non satis comprehendit quænam
essent res illæ ad æternum Patrem pertinen-
tes, in quibus Christum occupari, et propter
eas parentes suos relinquere oportuerat; vel
etiam quia non intellexit an significare vo-
luerit Christus appropinquasse jam tempus

manifestandi seipsum mundo, et inchoandi
humanam redemptionem, ut notavit Jansenius,
c. 11 Concord. Et hoc modo explicatis
illis verbis, non attribuitur Virgini aliqua
ignorantia privativa, sed solum carentia scien-
tiæ alicujus rei, quæ ad ipsam illo tempore
minime spectaret.

8. Et ex iis facile intelligitur quomodo in
B. Virgine potuerit esse vera ac propria ad-
miratio, tum quia in ea fuit nova rerum cog-
nitio, quæ admirationem parere solet; tum
etiam quia de rebus antea cognitis, si nova
quodam attentione considerentur, aut novo
modo proponantur, potest etiam admiratio
oriri, ut latius in priori tomo diximus, agen-
tes de Christi admiratione, in comment. a. 8,
q. 8.

DISPUTATIO XX,

In tres sectiones distributa.

DE GRATIIS GRATIS DATIS BEATÆ VIRGINI.

Hæc sola superest disputatio de donis su-
pernaturalibus Deiparæ collatis in statu viæ,
quam pro materiæ dignitate brevissime ex-
pediemus, has gratias datas ad tria capita re-
vocantes. Quædam enim ad cognitionem,
quædam ad sermonem, quædam denique ad
operationem spectant, de quibus sigillatim
dicendum est.

SECTIO I.

*Utrum habuerit B. Virgo gratias gratis datas ad
cognitionem pertinentes.*

1. *Virgo veram habuit gratiam prophetiæ.*
— Præcipua harum gratiarum est prophetia,
ad quam spirituum discretio revocatur; in-
terpretatio item sermonum in quodam sensu
sub hoc capite comprehendendi potest. Dico er-
go primo B. Virginem vere ac proprie fuisse
prophetissam, atque adeo habuisse gratiam
prophetiæ. Conclusio est certa et communis
Sanctorum, quam colligunt ex Lucæ 1, ubi
B. Virgo, cum dixit: *Magnificat anima mea
Dominum*, etc., prophetico spiritu locuta est.
Unde Ambrosius ibi: *Quo major, inquit, est
persona, eo plenior est prophetia*. Quamobrem
Basiliius, exponens illa verba Isai. 8: *Accessi
ad prophetissam, et in utero concepit*, de B.
Virgine illa interpretatur, dicens: *Quod Ma-
ria prophetissa fuerit, ad quam proxime per
spiritus prænotionem accesserit Isaias, nemo
contradixerit, qui sit memor verborum Mariæ,*

*quæ prophetico afflata spiritu elocuta est: Ma-
gnificat anima mea Dominum*. Et inferius:
*Quod si animum ad universa ejus verba ac-
commodaveris, non utique dissidium negaveris,
quod fuerit prophetissa*. Eodem modo expo-
suit illa verba Isaiæ Cyrillus, lib. 1 in Isaiam,
orat. 5, dicens: *Sanctam Virginem prophe-
tissam vocat*; et eandem amplectuntur Na-
zian., orat. 42, quæ est secunda in Pascha;
Epiphanius, hæc. 78, sub finem; Gregorius
Nyssenus, lib. de Testimonio ex Veteri Tes-
tamento contra Judæos, cap. de Nativ. Chri-
sti ex Virgine; Euseb., lib. 7 de Demonstr.,
c. 6; Hieronymus vero in Isaiam, licet aliam
sequatur expositionem, subdit tamen: *Qui-
dam prophetissam sanctam Mariam interpre-
tantur, quam Prophetam fuisse non dubium est.*
*Ipsa enim loquitur in Evangelio: Ecce enim
amodo beatam me dicent omnes generationes.*
Augustinus etiam, 17 de Civit., c. ult.: *Isto-
rum, inquit, quinque prophetatio, scilicet, Za-
chariæ, Elisabeth, Simeonis, Annæ, et Joannis
Baptistæ, ex Evangelio nobis nota est, ubi et
ipsa Virgo mater Domini ante Joannem pro-
phetasse invenitur*. Præterea Rupertus, lib. 1
in Cantica, eam vocat *prophetissam Prophe-
tarum, quia et Prophetas docuit, et de ipsa om-
nes Prophetæ prophetarunt*. Idem, l. 1 de Tri-
nitate et ejus operibus, in Isaiam, c. 34; D.
Thomas supra, q. 26, art. 5, ad 3; Adamus,
Isaiæ 8; Galatinus, lib. 7 de Arcanis, c. 4, 5
et 12; et ad hoc confirmandum valent, quæ
supra diximus de revelationibus B. Virgini
factis. Nam fere illæ omnes revelationes pro-
phetiæ dici possunt. Ratio vero generalis,
tam huic gratiæ quam cæteris omnibus com-
munis, est, quia B. Virgo ita fuit plena gratiæ,
ut quicquid aliis per partes datum est, totum
simul in ea fuerit cumulate perfectum, sicut
dignitatem ejus decebat.

2. Et ex hac conclusione infertur obiter, ac-
cepisse Virginem aliquo modo donum illud,
et singulare Spiritus Sancti auxilium, quod so-
let dari scriptori sacro ad canonicam Scriptu-
ram scribendam. Nam sicut scriptori canonico
Spiritus Sanctus dictat singula verba, ita B.
Virgini dictavit singula verba quæ in illo ce-
lebri cantico: *Magnificat anima mea Domi-
num*, protulit, quæ omnia, sicut ab ipsa pro-
lata sunt, Lucas Evangelista scripsit (hoc enim,
et ad fidem historiæ, et ad reverentiam debi-
tam virgineis verbis pertinet); canticum au-
tem illud canonica est Scriptura, non solum
quasi materialiter, id est, quia Evangelista
refert B. Virginem illud protulisse; sed etiam

formaliter ac per se, ut ab ipsa Virgine prolatum est; et ut tale recipitur ab universa Ecclesia; fuerunt ergo singula verba illius a Spiritu Sancto dictata. Habuit ergo tunc donum et gratiam de qua loquimur. Nam quod hæc detur ad loquendum vel scribendum, non variat rationem doni, quod ad gratiam prophetiæ revocari potest, vel (ut alii volunt) ad interpretationem sermonum. An vero B. Virgo aliquid scripserit, non constat. Nam epistola quædam ad Ignatium, quæ nomine ejus circumfertur, incertæ auctoritatis est; si tamen Ecclesiæ constaret illam vel aliquam aliam fuisse a B. Virgine scriptam, nemo (ut existimo) dubitaret quin inter canonicas Scripturas esset annumeranda.

3. Dico secundo, datam fuisse Virgini gratiam interpretationis sermonum. Probatur conclusio, quia si hæc gratia exponatur in sensu superius tractato, jam constat fuisse in Virgine; si autem intelligatur esse speciale donum et auxilium Dei ad veram Scripturæ sacræ intelligentiam assequendam, in præcedenti disputatione ostendimus quantum B. Virgo in hac cognitione excelluerit, quam certum est non tantum proprio labore et ingenio fuisse assecutam, sed multo magis operæ inspiratione divina. Confirmatur et declaratur, quia hæc gratia quamvis propter utilitatem aliorum potissimum dari soleat, multum tamen ad propriam suscipientis perfectionem confert, non solum quatenus intellectum illustrat, sed etiam quatenus ad excitandam et movendam voluntatem adjuvare potest; utraque autem ratione oportuit dari Virgini, scilicet, et propter ejus perfectionem, et propter aliorum utilitatem, quia futura erat magistra Apostolorum et Evangelistarum, quibus hoc donum datum est, quia futuri erant lux mundi; ergo multo magis debuit dari B. Virgini, quæ ipsorum lux futura erat, cujusque *vita inclyta* (ut Ecclesia canit) *cunctas illustrat Ecclesias*.

4. *Gratia discernendi spiritus Virgini data.* — Dico tertio, datam præterea esse B. Virgini gratiam illam, quæ dicitur *discretio spirituum*. Potest autem hæc gratia duobus modis explicari: primo, ut sit internum lumen, seu revelatio per quam homo intuetur interiores cogitationes cordium, quæ cognitio per modum scientiæ habitualis infusæ soli Christo communicata creditur. Unde non existimamus Virgini tribuendam, juxta ea quæ præcedenti disputatione diximus; non est tamen incredibile, interdum per specialem revela-

tionem Spiritus Sancti datum esse Virgini ut aliorum cogitationes posset intueri, prout expedire aliquando potuit, vel ad res agendas, vel ad aliorum utilitatem. Hæc enim gratia, sic explicata, pars est prophetiæ, et aliis Sanctis interdum communicata est, præsertim initio nascentis Ecclesiæ, quoniam plurimum conferre poterat ad persuadendam fidem, et confirmandos eos qui credere incipiebant, ut colligitur ex 1 ad Cor. 14. Aliomodo exponi potest hæc gratia, ut significet speciale donum Spiritus Sancti, ad discernendum a quo spiritu bono vel malo interiores cogitationes ac desideria proveniant, tam in ipsomet qui donum hoc recipit, quam in aliis. Quod ergo pertinet ad proprios interiores motus ipsius Virginis, certum est in omni ætate ac vitæ suæ tempore habuisse singulare Spiritus Sancti auxilium, ut certissime judicaret omnes suos motus et affectus ab Spiritu Sancto esse profectos; quia singulari modo ab Spiritu Sancto regebatur, et nullam mentis cogitationem aut motionem habere potuit, veluti ab extrinseco motore inspiratam, quæ non esset a bono spiritu, quia caruit fomite, et omni interna deordinatione potentiarum, ut in superioribus ostensum est. Quocirca, licet exterius tentari potuerit, sicut tentatus fuit Christus, non tamen interius per inordinatum aliquem affectum vel motum. In exterioribus vero tentationibus vel apparentibus revelationibus (si fortasse interdum eas passa est, in hoc enim potuit Christo assimilari, quamvis incertum id sit), in iis, inquam, occasionibus credendum est, ita fuisse ab Spiritu Sancto illuminatam, partim per infusam prudentiam, partim per hanc gratiam discernendi spiritus, ut certitudine quadam infallibili posset inter bonum et malum spiritum dijudicare. Cujus sufficientis argumentum est, divinum illud colloquium, quod cum Angelo Gabriele habuit, in quo tanta prudentia visa fuit, *ut omnia verba ejus a sapientiæ thesauro profecta, et a Spiritu Sancto dictata* esse videantur, sicut Damascenus dixit, orat. 1 de Assumptione. Denique (quod attinet ad discernendos spiritus aliorum) credendum est B. Virginem etiam in hoc habuisse gratiam singularem, non solum propter summam experientiam quam de rebus spiritualibus habuit, sed etiam per speciale Spiritus Sancti donum, quo maxime indiguit post Christi Domini Ascensionem. Erat enim tunc omnium magistra, ad quam consilii causa fideles undique confluebant, ut ex Epistolis Ignatii, et ex aliis Patribus su-

pra citatis constat. Addit D. Antoninus, hanc gratiam discernendi spiritus fuisse quodammodo debitam summæ Virginis humilitati. Cum enim B. Antoninus universum mundum videns plenum laqueis inter se connexis, exclamasset: *Quis evadet laqueos istos?* responsum ei est: *Sola humilitas*. Summæ igitur humilitati Virginis datum est ut omnes dæmonum deceptiones posset agnoscere, atque ita spiritus discernere.

SECTIO II.

Utrum habuerit B. Virgo gratias illas quæ circa sermonem versantur.

1. *Gratia fidei Virgini data.* — Gratia hæc quatuor sunt: sermo fidei, scientiæ, sapientiæ, ac donum linguarum. Primo igitur gratia fidei dupliciter exponitur, primo, ut non tantum ad sermonem, sed etiam ad interiorem mentis actum referatur, et importet singulari et extraordinarium modum certitudinis in rebus fidei credendis, vel absolute, et per se, seu quasi speculative, vel practice in ordine ad aliquid operandum. Et hoc sensu, nemo dubitare potest quin B. Virgo gratiam fidei habuerit, quia omnibus modis habuit perfectissimam mentis fidem, ut sæpe in superioribus ostensum est. Alio modo refertur hæc gratia fidei ad sermonem, et nihil aliud est quam speciale donum Spiritus Sancti ad proponendas et explicandas res fidei modo accommodato hominibus simplicioribus et rudioribus, præsertim cum primum ad fidem veniunt. Et hoc etiam sensu per se satis credibile est habuisse Virginem hujusmodi donum, seu auxilium, quia (ut diximus) omnium magistra fuit, et omnibus omnia fieri oportuit.

2. Secundo, ex eodem principio constat habuisse gratiam sermonis scientiæ et sapientiæ, quæ nihil aliud sunt quam vires et facultates quædam seu auxilia ad explicandas faciles et confirmandas res fidei per causas et rationes, vel superiores, vel inferiores. Cum enim B. Virgo de rebus fidei cum simplicioribus et cum sapientioribus tractaret, omnibus modis oportuit in eis tum intelligendis, tum explicandis esse instructam. De quibus gratiis plura videri possunt in D. Anton., 4 p., tit. 15, c. 19, § 1 et 2.

3. *Objectio.* — *Responsio.* — Objici vero potest D. Thomas, quæst. 27, art. 5, ad 3, ubi negare videtur habuisse Virginem usum sapientiæ quantum ad docendum, quia hoc non conveniebat sexui muliebri, secundum illud

1 ad Timoth. 2: *Docere autem mulierem non permitto*. Respondetur tamen cum Cajetano ibi, illud esse intelligendum de usu docendi publice et pro concione; privatim enim docere, vel instruere aliquem de rebus fidei, interdum decet etiam feminas, et in superioribus ostendimus, B. Virginem Apostolos etiam docuisse. Quin potius Rupertus, lib. 5 in Cantic., contendit, interdum etiam publice docuisse. Nam ob singularem aliquam rationem aliquando concessum est hoc feminis, ut de Maria Magdalena legimus. Sed hoc dictum Rupertus incertum est.

4. *Donum linguarum Virgini datum.* — Tertio, hinc oritur ratio dubitandi de dono linguarum, quia videtur dari ad publicas functiones et conciones, et ideo videri potest hæc gratia non fuisse Virgini necessaria. Et ita Cajetanus, dicta q. 27, art. 5, negare videtur B. Virginem habuisse usum hujus gratiæ, quod est negare illi hanc gratiam, quia hæc gratia gratis datæ in usu consistunt, non in aliquo habitu. Sed nihilominus verisimilius creditur non defuisse Virgini hanc gratiam, ut docent Albertus in Mariali, et Antonin. supra, § 8, qui existimat in die Pentecostes simul cum Apostolis hoc donum accepisse, ut nihil spiritualis gratiæ illi deesset. Quod etiam potest colligi ex Athanasio, serm. de Deipara, dicente, *Virginem omnibus gratiis abundasse*. Et confirmatur, quia initio Ecclesiæ, frequenter dabatur hoc donum fidelibus, non solum illis qui futuri erant prædicatores Evangelii, sed etiam aliis fere communiter, ut constat Actor. 8 et 19; quid ergo mirum quod fuerit B. Virgini concessum? Eo vel maxime quod, licet B. Virgo non esset ad varias nationes ac gentes migratura, ut eas doceret, verisimile tamen est, et ex Patribus ac historiis colligitur, fideles ex variis nationibus ad illam confluisse, tum pietatis causa, tum ut ab ipsa magis instruarentur, ac in fide confirmarentur; oportuit ergo ut et illos intelligeret, et ab illis intelligi posset, quæ duo sunt hujus gratiæ munera. Denique mihi est probabile etiam ante illa tempora habuisse usum hujus gratiæ (si fortasse necessitas vel occasio illum postulavit); ut, verbi gratia, quando Christus adoratus fuit a Magis, credibile est illos intellexisse, vel cum peregrinata est in Ægyptum, Ægyptiorum lingua uti potuisse.